

Algemene inleiding

*“Her ‘I’m proud of you’ echoed
louder than any applause.”*

Hoewel er in de academische wereld de afgelopen jaren veel aandacht besteed werd aan heropsluitingen in de gevangenis na een aanvankelijke vrijheidsstraf, is er relatief weinig aandacht besteed aan de praktijk van herroeping. Dit is enigszins merkwaardig gezien de invloed die deze politiek volgens Padfield en Maruna (2006, p. 330) kan hebben op de gevangenispopulatie en de strafduur, maar ook gezien de aanzienlijke pijnen die volgens onderzoekers gekoppeld zijn aan deze praktijk (Digard, 2010; Howard, 2019; Howard et al., 2018; Padfield, 2013b; Padfield & Maruna, 2006).

In het kader van de gevangenispopulatie en de strafduur kan er gesteld worden dat de herroeping in een aantal landen geleid heeft tot een groeiend aantal heropsluitingen. In 2008 betrof het aantal herroepingen in de Verenigde Staten 35% van de totale opsluitingen (Steen et al., 2013). In Engeland en Wales zijn de cijfers inzake de herroepingen in stijgende lijn sinds de jaren zeventig (Padfield, 2012b). In 2010 stelde men een vervijfvoudiging van de cijfers vast in vergelijking met deze van 2001 (Padfield, 2012b). Daarnaast hebben de laatst gepubliceerde cijfers aangetoond dat het aantal herroepingen 23% gestegen is ten opzichte van het eerste kwartaal van 2022 (Webster, 2023). Er zijn echter aanwijzingen dat de trends in Engeland, Wales en de Verenigde Staten niet zonder meer kunnen worden vertaald naar alle Europese landen (Webster, 2023). Volgens de ‘Statistiques Pénales Annuelles du Conseil de l’Europe’ (SPACE), hebben Engeland en Wales het hoogste aantal opsluitingen ten gevolge van herroepingen en zijn deze cijfers nogal uitzonderlijk (Aebi & Tiago, 2018). In Duitsland bijvoorbeeld, is het relatieve aantal herroepingen afgenomen sinds de jaren zeventig (Pruin, 2012, p. 67). Padfield (2012b) geeft echter aan dat betrouwbare cijfers zelden voorhanden zijn. De SPACE-statistieken en -figuren

omtrent herroepingen ontbreken daarnaast ook voor een groot aantal landen (Aebi & Tiago, 2018). Nochtans hebben gedetineerden die heropgesloten werden omwille van een herroeping volgens Padfield en Maruna (2006, p. 330) ook een significante invloed op de gevangenispopulatie. Zij stellen het volgende: *“Back door release decisions can have as much influence as front door sentencing practices in terms of sentence length and maintaining overall prison populations”*. Volgens hen belandt een belangrijke groep gedetineerden die voorwaardelijk in vrijheid gesteld werd, namelijk terug in detentie voor nieuwe feiten en/of het niet-naleven van de (bijzondere) opgelegde voorwaarden. In België kan men geen systematische (cijfer)gegevens terugvinden over de herroepingen. Dit tekort aan cijfers geldt zowel voor de aard van de herroepingen als voor het aantal herroepingen. De beperkte en partiële data uit 2010 duiden er echter wel op dat bijna de helft van de toegekende voorwaardelijke invrijheidstellingen (VI's) herroepen werd. Er werden meer bepaald tussen de 42% en 46% VI's herroepen (Bauwens et al., 2012; Directoraat Generaal Justitiehuzen, 2010). Cijfers van de Commissies voor voorwaardelijke invrijheidstelling (VI-commissies) uit 2001 vertellen ons dat er in Vlaanderen in 46,3% van de gevallen een herroeping plaatsvond en in 64,2% van de gevallen voor Wallonië (Maes, 2003b, p. 415). Er kan dus gesteld worden dat een groot deel van de veroordeelden die de gevangenis onder voorwaarden verlaat, ooit terug in de gevangenis belandt vóór het verstrijken van de proefperiode. Dit aandeel blijkt echter volgens de literatuur groter te zijn in de Angelsaksische landen dan in België. Padfield & Maruna (2006) spreken daarom van een draaideurpolitiek waarbij de achterdeur van de gevangenis als een draaideur fungeert, waarlangs vele gedetineerden de gevangenis onder voorwaarden verlaten, maar eveneens vaak weer op korte termijn heropgesloten worden.

Bijkomend is wereldwijd weinig bekend over de praktijk van de herroeping. Bestaand onderzoek wijst echter wel op een aantal tekortkomingen. Zo wordt het proces van de herroeping als onrechtvaardig beschouwd en wordt het proces geassocieerd met verlies (van o.a. familiale banden en werkgelegenheid) en angst. In België wordt de niet-naleving van voorwaarden niet geïsoleerd bekeken door de Strafvuistvoeringsrechtbank (SURB), maar deze schending wordt gezien als onderdeel van een reclasseringstraject van vallen en opstaan dat in zijn globaliteit beoordeeld wordt alvorens tot een beslissing tot schorsing, herroeping of herziening van de voorwaarden over te gaan (Breuls & Scheirs, 2017, p. 732). Veroordeelden zien de herroeping echter als

een bestraffende maatregel in plaats van een onderdeel van het reclasserings-traject. Veroordeelden hebben volgens internationaal onderzoek ten slotte ook het gevoel niet te kunnen bijdragen aan de besluitvorming en voelen zich vaak machteloos ten opzichte van het systeem (Digard, 2010; Howard, 2019; Howard et al., 2018). Omwille van deze waargenomen tekortkomingen van het herroepingsproces worden geïndividualiseerde maatregelen aanbevolen bij het toekennen van een modaliteit en bij het schenden van de opgelegde voorwaarden (Tournier, 2004). Hierbij zou een terugkeer naar de gevangenis enkel als *ultimum remedium* mogen fungeren (Carter, 2001). In het onderzoek van White, Mellow, Englander en Ruffinengo (2011), waarbij onderzoek gevoerd wordt in de staat van New Jersey, wordt gesproken van een *punitive parole philosophy*. Binnen deze filosofie wordt volgens de onderzoekers de focus gelegd op de controle van de veroordeelde, en minder op zijn individuele begeleiding en re-integratie. Aangezien de beslissingsactoren en de actoren belast met de begeleiding binnen deze context minder mild geworden zijn ten aanzien van het niet respecteren van de (bijzondere) opgelegde voorwaarden, gaan ze strikter optreden bij niet-naleving van deze voorwaarden. Bijkomend wordt er vastgesteld dat de discretionaire bevoegdheid van de actoren belast met de beslissingsbevoegdheid in verschillende landen sterk ingeperkt wordt. Dit is bijvoorbeeld het geval in Engeland en Wales waar er geopteerd werd om een systeem van automatische herroepingen in te voeren voor dossiers waar de veroordeelde twee of drie vastgelegde afspraken met de persoon die belast is met de begeleiding mist (Ugwudike & Raynor, 2013b). Dit leidt tot een weinig geïndividualiseerde herroeping (Herzog-Evans, 2013). In België beschikt de SURB daarentegen wel over een discretionaire bevoegdheid die kan aangewend worden om de feitelijke omstandigheden, de problematieken van de veroordeelde en de persoonlijke achtergrond van de veroordeelde in rekening te brengen (Scheirs, 2014b, p. 389). Ondanks deze bevoegdheid vinden gedetineerden nog al te vaak dat de voorwaarden meer geïndividualiseerd moeten worden (Deriemaeker, 2015, p. 107). Volgens Nederlandt (2020, p. 721) en Van Den Berge en Verbruggen (2014, p. 55) focust de SURB hierbij nog teveel op de feiten, worden de voorwaarden te weinig geïndividualiseerd, worden er bijgevolg teveel algemene voorwaarden opgelegd en wordt er te weinig gekeken of deze wel van toepassing zijn voor het individu.

Padfield en Maruna (2006) argumenteren dat een trapsgewijs, geïndividualiseerd systeem enkel kan functioneren als men weet welke maatregelen

de naleving van de opgelegde voorwaarden zouden kunnen bevorderen. Terwijl bestaand onderzoek van Scheirs (2014a), Bastard (2017) en Nederlandt (2020) ons inzicht biedt in de werking van de SURB en het herroepingsproces, schiet onderzoek over de beleving van de veroordeelden met betrekking tot de herroeping tekort. Daarnaast verduidelijkt de studie van Scheirs (2014a) dat de leden van de SURB, in de mate van het mogelijke, beslissingen nemen die de mogelijke negatieve gevolgen van een herroeping plaatsen tegenover de positieve elementen zodat de veroordeelde verder ondersteund kan worden in het proces van sociale re-integratie.

Scheirs (2014a) argumenteert dat het toekennen van een Strafuitvoeringsmodaliteit (SUM) een belangrijke stap betekent in het re-integratietraject van de gedetineerde. Door de toekenning van een SUM willen de leden van de SURB veroordeelden de kans geven om geleidelijk en ondersteund terug te keren naar de samenleving in de hoop dat de veroordeelde er sterker zal uitkomen, het anders gaat aanpakken en op het rechte pad komt. Daarnaast bieden de SUM's ook de nodige voordelen en waarborgen voor de maatschappij en het slachtoffer (Scheirs, 2014b). Door de toekenning van deze modaliteiten wordt ook gewerkt aan de sociale reclassering van gedetineerden. Dit betreft volgens Bouverne-De Bie et al. (2000, p. 361) de mogelijkheid om te kunnen participeren aan alle facetten van de samenleving zodat ze een menswaardig bestaan kunnen leiden. Als keerzijde van de medaille zijn er proeftermijnen en/of voorwaarden gekoppeld aan de modaliteiten die de SURB de nodige controlemogelijkheden bieden (Scheirs, 2014a).

Binnen het kader van deze controlemogelijkheden kan de herroeping plaatsvinden. Omdat een herroeping er echter toe kan leiden dat alles wat bijdraagt aan de re-integratie, zoals tewerkstelling, huisvesting, de sociale omgeving, enz. doorkruist kan worden, moet men daar zeer voorzichtig mee zijn (Uit Beijerse et al., 2018, p. 86). Er dient hoe dan ook een zorgvuldige afweging gemaakt te worden tussen de risico's, de kansen op gedragsverandering en de kansen op re-integratie. In dit kader heeft Scheirs (2014a) vastgesteld hoe de leden van de SURB op een menselijke en zeker niet overdreven strikte manier omgaan met niet-naleving. Wanneer de gedetineerde toch heropgesloten wordt, blijkt uit Nederlands onderzoek dat de impact voor de gedetineerde niet te onderschatten valt (Uit Beijerse et al., 2018, p. 152). De opvattingen rond de SUM als gunstmaatregel tonen echter ook het gebrek aan kennis rond het "leed" dat deze periode met zich meebrengt alsook het

gebrek aan kennis m.b.t. het “deels” in vrijheid leven en m.b.t. de pijn om te leven met een continue dreiging om heropgesloten te worden. De schadelijke gevolgen van detentie hebben het onderwerp van verschillende studies uitgemaakt. Daarnaast bestaan er studies over de schadelijke gevolgen die gepaard gaan met de uitvoering van de probatie en het elektronisch toezicht (ET) (De Spiegeleer, 2021; Devresse, 2012b; Durnescu, 2011; Mary, 2015; Payne & Gainey, 1998). Naast deze specifieke “pijnen” is er echter zo goed als geen onderzoek gevoerd naar de schadelijke gevolgen die gepaard gaan met de herroeping van deze modaliteiten. Zoals Fergus McNeill (2019, p. 10) aangeeft, hebben de meeste individuen geen idee op welke wijze de controle op een veroordeelde buiten de muren plaatsvindt of welke gevoelens dit met zich meebrengt voor de opgevolgde persoon. Er is dus ook hier verder onderzoek nodig voordat men zich kan uitspreken over de persoonlijke impact van de herroeping. Het is niet omdat de SURB op een menselijke manier omgaat met de herroeping, dat de gedetineerde dit ook zo ervaart. Het is net deze laatste stelling die vraagt om een reflectie over de praktijk van de herroeping. Dit onderzoek beoogt inzicht te verschaffen in de beleving van gedetineerden rond de herroeping van het ET, de BD en de VI. De actuele stand van zaken in de onderzoeksliteratuur, brengt ons tot onderstaande onderzoeksvragen waar deze studie een antwoord op poogt te formuleren.¹

Hoofdvraag:

- Wat zijn de ervaringen van gedetineerden rond de herroeping van het elektronisch toezicht, de beperkte detentie en de voorwaardelijke invrijheidstelling?

Bijvragen:

- Welke impact heeft het detentietraject van de gedetineerde op de beleving van de herroeping?
- Welke impact heeft het proces van de herroeping op de beleving van de herroeping?

1. De onderzoeker koos ervoor om geen herroepingen van VILO te includeren in te steekproef omwille van de impliciete uitsluiting van gedetineerden zonder wettig verblijfsrecht voor de meeste SUM's (nl. de UV, het PV en de onderbreking van de strafuitvoering, de BD, het ET en de VI). Hierdoor worden gedetineerden in VILO niet onderworpen aan de herroeping zoals bedoeld wordt in dit onderzoek.

- Welke impact hebben de opgelegde voorwaarden en de controle op deze voorwaarden op de beleving van de herroeping?
- Welke impact heeft de herroeping op de re-integratie van gedetineerden?

Wanneer er in deze studie geschreven wordt over de herroeping, dan betreft dit de herroeping in het kader van de externe rechtspositie van de gedetineerde. De externe rechtspositie van gedetineerden betreft de rechtspositie met betrekking tot de “extramurale” aspecten van detentie. Het gaat met andere woorden over de contacten met de samenleving en de modaliteiten om geleidelijk terug in die samenleving opgenomen te worden (Dupont, 1998). In België is het op dit moment de WERV² die de verschillende gevallen opsomt waarin een aanhangigmaking mogelijk is met het oog op een herroeping. De SURB heeft vervolgens de bevoegdheid te beslissen over een eventuele herroeping.³ In de praktijk stelde Scheirs (2017) vast dat al deze gevallen ondergebracht kunnen worden in drie grote categorieën. Wanneer de voorwaarden verbonden aan de SUM niet worden nageleefd door de veroordeelde, wanneer ze een ernstig gevaar voor de fysieke of psychische integriteit van derden vormen of wanneer ze definitief veroordeeld zijn voor een wanbedrijf of misdaad gepleegd tijdens hun proeftermijn, lopen ze het risico om terug in de gevangenis te belanden voor het einde van hun proeftermijn. De beslissing wordt genomen door de SURB na aanhangigmaking door het openbaar ministerie (OM), al dan niet op basis van de verslaggeving van de justitieassistent (JA) en/of na een proces-verbaal van de politiediensten.⁴

De oprichting van de SURB's dateert van 1 februari 2007. Het betreft multidisciplinaire rechtbanken die deel uitmaken van de rechtbank van eerste aanleg. Ze buigen zich met toepassing van bovenstaande wet over het (niet) toekennen, herzien, herroepen of schorsen van een belangrijk aantal SUM's die verderop in dit boek besproken zullen worden.⁵ Het betreft een proces

2. Wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006.

3. Artikel 64 van de Wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006.

4. Artikel 70 van de Wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006.

5. Recent is er ook de mogelijkheid ingevoerd van ‘vordering tot herbeoordeling’.

waarbij de SURB op een discretionaire en alomvattende wijze het dossier van de veroordeelde zal bestuderen en waarbij de veroordeelde gehoord wordt voordat een gemotiveerde beslissing genomen wordt over de modaliteit rekening houdend met de reclasseringsperspectieven van de veroordeelde (Breuls & Scheirs, 2017, p. 733).

In de internationale literatuur spreekt Travis (2007) wanneer de in vrijheid gestelde teruggestuurd wordt naar de gevangenis wegens schending van zijn voorwaarden van *back-end sentencing*. Bij *back-end sentencing* wordt de veroordeelde aan het einde van de strafrechtelijke keten opnieuw beoordeeld en kan hij teruggestuurd worden naar de gevangenis. Weaver et al. (2012) spreken over herbestrafing wanneer er besloten wordt de oorspronkelijke sanctie te veranderen of voortijdig te beëindigen en om te zetten in een andere sanctie. Uit internationaal onderzoek leren we dat verschillende facetten van het herroepingsproces als onrechtvaardig worden ervaren door de veroordeelden (Digard, 2010, p. 50; Howard, 2019; Howard et al., 2018). Door de herroeping brengen ze vaak een langere periode in detentie door, zonder dat ze het gevoel hebben een overtreding te hebben begaan. Daarnaast vinden gedetineerden dat er niet genoeg discretionaire ruimte is voor de actoren die moeten beslissen tot de herroeping. Uit onderzoek uit Engeland en Wales blijkt ook dat veroordeelden het gevoel hebben dat ze de middelen niet krijgen om deel te nemen aan de besluitvorming en zich te verdedigen. Ten slotte maken bepaalde voorwaarden het herroepingsproces inconsistent en moeilijk te vermijden (Digard, 2010, p. 50). Deze voorwaarden en de aard ervan kunnen variëren van jurisdictie tot jurisdictie. *“These all accord well with the characteristics of an unfair process thought to be connected to the attribution (or denial) of legitimacy”* (Tyler, 2003, p. 285). De veroordeelde is de actor die het proces van het begin tot het einde doorloopt en ons hier meer over kan vertellen. Hoewel andere actoren bij deze procedure een verschillende beleving over de werking en de rechtvaardigheid van dit het proces zouden kunnen aanreiken en hun ervaringen en belevenissen evenzeer onderzoek waardig zijn, werd er toch geopteerd om deze actoren niet te betrekken in dit onderzoek. Het verhaal van de veroordeelde werd in dit empirisch onderzoek bevoorrecht behandeld, met als doel de belevingen van deze groep in kaart te brengen en te begrijpen aangezien deze doelgroep nog al te vaak vergeten wordt. Door de veroordeelden op te nemen in de discussie over de herroeping, wordt er een antwoord geboden op een aantal vraagstukken. Wordt er wel een

afweging gemaakt tussen de risico's, de kansen op gedragsverandering en de kansen op re-integratie? Worden de voorwaarden geïndividualiseerd? Heeft de veroordeelde het gevoel effectief gehoord te worden? Wordt het proces als rechtvaardig ervaren? Tot nu toe bleven heel veel vragen met betrekking tot de beleving van het herroepingsproces in België onbeantwoord en hier wil dit boek verandering in brengen. Aan de hand van kwalitatief empirisch onderzoek kan men achterhalen of de bevindingen uit de internationale literatuur ook van toepassing zijn voor België.

Ten slotte worden veroordeelden in de Belgische praktijk te vaak in vrijheid gesteld via een geleidelijke weg naar buiten. Dit was niet de bedoeling van de wetgever, maar het valt op te merken dat de weg der geleidelijkheid impliciet ingebed zit in de WERV (Snacken, 2014, p. 155; Van Den Berge & Verbruggen, 2014). Deze geleidelijke weg naar buiten krijgt in de praktijk vorm aan de hand van het stapsgewijs toekennen van SUM's. In een eerste fase kan een beperkte detentie (BD) toegekend worden, gevolgd door een periode onder ET om dan te eindigen met een periode onder VI. (Scheirs, 2016, p. 93). De geleidelijkheid duidt volgens Bastard (2017, p. 345) op voorzichtigheid van de SURB. Zoals reeds vermeld, wordt de beslissing tot herroeping hoofdzakelijk gemotiveerd door het overtreden van de bijzondere voorwaarden en niet enkel door het plegen van een nieuw misdrijf (Beyens et al., 2020; Breuls & Scheirs, 2017, p. 727). Er wordt dus ook onderzocht wat de ervaringen van de gedetineerden zijn met betrekking tot de problematiek van niet-naleving en of ook zij de voorwaarden als een controle en supervisiemiddel gezien. In deze studie nemen we de beleving onder de loep waarbij we kijken naar de impact en de mogelijkheden rond controle en begeleiding.

Bestaand onderzoek (Bastard, 2017; Nederlandt, 2020; Scheirs, 2014a) besteedt geen aandacht aan het verhaal van de veroordeelde zelf. In onderzoek gaat de aandacht immers vaak naar de formele beslissingsactoren, maar veroordeelden worden zelden gehoord. In Engeland en Wales bijvoorbeeld wordt er vaak geen rekening gehouden met het gedrag, de gevoelens, de perceptie, enz. van de veroordeelden. Hawkins (2003, p. 201) schrijft het volgende: "*analyses of criminal justice decisions frequently overlook other important interested individuals or groups, real or virtual*". In praktijk is het echter zo dat de subjecten zelden of nooit volledig passieve deelnemers zijn in het beslissingsproces. We zijn in dit onderzoek benieuwd naar de stem van deze 'stille' actor. Hierbij gaan we niet de SURB of het proces evalueren, maar

is het de bedoeling om te begrijpen welke rol de veroordeelde krijgt in het proces en te begrijpen welke impact dit op hem of haar heeft. Dit is net wat het verschil maakt met voorgaande onderzoeken. Met deze empirische studie trachten we een bijdrage te leveren aan deze recente ontwikkelingen op vlak van wetenschappelijk onderzoek naar de herroeping van SUM's in België. In tegenstelling tot bovenstaand onderzoek wordt daarbij, zoals eerder toege- licht, de beleving van gedetineerden in dit proces belicht. Dit betekent dat er geen kwantitatieve analyse van de cijfers met betrekking tot de herroeping en ook geen outputgerichte analyse van de beslissingen van deze actoren beoogd wordt, maar wel een kwalitatief belevingsonderzoek waarbij de ver- oordeelden de hoofdrol krijgen.

De structuur van dit boek is als volgt: het eerste hoofdstuk geeft een over- zicht van het Belgische invrijheidstellingsbeleid met een bijzondere aandacht voor het Belgische gevangeniswezen en de overbevolkingsproblematiek. Nadien wordt de rol van de rechterlijke macht en de rol van de uitvoerende macht toege- licht. Ook wordt er aandacht geschonken aan het tweesporenbeleid dat de laatste jaren sterk gegroeid is in België.⁶ Vervolgens wordt specifiek ingegaan op het stelsel van de voorlopige invrijheidstelling (VLV), de beslissingsbevoegdheid van de minister van Justitie (meer bepaald van de DDB en de gevangenisdirectie) alsook de beslissingsbevoegdheid van de SURB. Het tweede hoofdstuk start met een historisch overzicht van de aanloop naar het ontstaan van de SURB's waarna de actoren die deel uitmaken van de strafuitvoering van straffen die drie jaar te boven gaan, onder de loep genomen worden. Aansluitend wordt er gekeken naar de territoriale bevoegdheid van de SURB's alsook naar het opleggen van de (bijzondere) voorwaarden. Hierbij wordt de hoorzitting besproken, maar ook de opvolging en uitvoering van de herroeping. Aangezien het onderzoek plaats- vindt in Vlaanderen, Wallonië en Brussel wordt er ook een onderdeel besteed aan de impact van de taalgrens op het proces. Tot slot wordt het gevolg van een aantal wetwijzigingen op het proces van de herroeping besproken. In hoofd- stuk drie zal er getracht worden om het proces dat leidt tot (niet-)naleving te begrijpen. Dit zal gebeuren aan de hand van de definiëring van het begrip alsook

6. Ten tijde van het schrijven van de literatuurstudie en het verzamelen van de data was het tweesporenbeleid nog actueel en waren de SUR's nog niet bevoegd voor de straffen met een straf totaal onder de drie jaar. Dit onderzoek focust omwille van deze reden op veroor- deelden met een straf totaal boven de drie jaar, en de SURB's. Ook gaat deze thesis uit van een tweesporenbeleid.

aan de hand van de theoretische en dynamische modellen van Bottoms (2002) en Robinson en McNeill (2008a). Ten slotte biedt ook de studie van Weaver et al. (2020) belangrijke inzichten, aangezien deze studie focust op niet-naleving van voorwaarden bij straffen die uitgeoefend worden in de vrije samenleving. In het vierde hoofdstuk worden bestaande bevindingen rond de herroeping besproken. Ten eerste wordt het geringe internationaal empirische onderzoek rond de herroeping van SUM's besproken. Ten tweede wordt de rechtvaardigheid en de legitimiteit van de herroeping bestudeerd. Ten slotte worden drie problematieken aangehaald die een impact kunnen hebben bij een herroeping, zijnde het bepalen van het strafrestant, de overschrijding van de termijnen en de keuze om tot op strafeinde te gaan als antwoord op de herroeping. Aangezien de herroeping van een SUM een bijzonder pijnlijke ervaring blijkt te zijn, geeft het laatste hoofdstuk van de literatuurstudie ook een uiteenzetting van de verschillende pijnen die doorheen de jaren voorwerp van wetenschappelijk onderzoek werden. Ook de verschillende dimensies van pijn beschreven door Crewe (2011) en Sexton (2015) worden hier besproken.

In hoofdstuk vijf ligt de focus op het onderzoeksdesign. Na een korte inleiding zal de aard van het onderzoek geduid worden en meer specifiek de keuze om een belevingsonderzoek te voeren. Daarnaast wordt er ingegaan op de verschillende dataverzamelmethode, namelijk de observatie, het interview en de dossierstudie. Dit zal gebeuren aan de hand van een overzicht dat de chronologie van de dataverzameling volgt om nadien over te gaan naar de analyse van de data en ten slotte te eindigen met een korte reflectie over de methodologische keuzes en de kwaliteit van het onderzoek. In het zesde en zevende hoofdstuk worden de resultaten van het empirisch onderzoek beschreven en geanalyseerd. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan de resultaten van de kwalitatieve semigestructureerde interviews. Dit deel wordt onderverdeeld in een aantal subtitels: (1) het vraagstuk van de pijnen en ervaringen m.b.t. het parcours van de veroordeelde; (2) het vraagstuk van beleving (wat o.m. de zogenaamde "pains" omvat ter aanvulling van hoofdstuk 4 en andersoortige ervaringen met het proces van 'recall'); (3) aspecten van (procedurele) rechtvaardigheid die meespelen in die beleving; (4) het proces van re-integratie en de moeilijkheden die daarbij rijzen, i.h.b. vragen m.b.t. 'compliance/non-compliance' (voorwaarden opgelegd door de SURB). Deze resultaten zullen waar mogelijk aangevuld worden met de resultaten uit de dossierstudies. In het laatste hoofdstuk, geven we een algemene conclusie,

bieden we een discussie en reflectie over het gevoerde onderzoek en de bekomen resultaten en worden er aanbevelingen geformuleerd voor het beleid, de praktijk en toekomstig onderzoek.